

RAVAGE

Balanceren tussen 'noir' en 'glory en glitter'

Napoleon had verstand van public relations en kende de kracht van beelden. Ontelbare keren liet hij zich portretteren door de grootste schilders van zijn tijd. Zijn er hedendaagse kunstenaars die zich verdiepen in Napoleon, zich door hem laten inspireren? Voor wie de figuur Napoleon belangrijk is? Voor het kunstenaars- en ontwerpersduo Ravage is dat zeker het geval. We spraken met Arnold van Geuns, de helft van het duo. Een gesprek over genialiteit, Napoleons familie en: van wat voor eten hield Napoleon eigenlijk?

TEKST: ANNA KROON, FOTO'S: BASTIAAN VAN DEN BERG

Samen met Clemens Rameckers vormt Arnold van Geuns sinds begin jaren zeventig RAVAGE (Rameckers en Van Geuns). Frankrijk is al sinds decennia hun thuisbasis. Aanvankelijk woonden zij in Parijs, waar zij een plek wisten te veroveren in de wereld van de internationale mode, design en autonome kunst. Nu wonen en werken zij in een Normandisch kasteeltje. Met regelmaat verblijven hier ook jonge kunstenaars en vormgevers die door Ravage worden opgeleid. Ravage maakt schilderijen, tekeningen, ontwerpt mode, meubels, stoffen en keramiek. Eind vorig jaar had het duo een grote solotentoonstelling in het Amersfoortse Museum Flehite. Met voortvarendheid toverden zij het museum om in een wonderlijke prachtige eigen wereld, waarbij zij eigen werk combineerden met objecten uit de collectie van het museum.

Onontkoombaar beeld

Wat is voor hen de figuur Napoleon en waarom vormt hij al lange tijd een grote bron van inspiratie? "Voor ons gaat het bij Napoleon niet over de historische feiten, niet over de veldslagen, maar over het lijden en over de zinloosheid van oorlog. Voorop staat altijd 'la condition humaine', de mens in die periode, dat is wat ons boeit. Napoleon is een onontkoombaar beeld, vergelijkbaar met dat van Jeanne d'Arc. Iedereen heeft wel een 'plaatje' bij de figuur Napoleon. In Frankrijk zijn we gebombardeerd tot 'de artiesten van Napoleon', dat heeft ons ook wel geamuseerd. Het heeft ertoe geleid dat we op twee plekken in Frankrijk een Napoleon-expositie hielden: in 2009 in Musée Bertrand in Châteauroux en in 2010 in de Bibliothèque Paul Marmottan in Boulogne-Billancourt. In Musée Bertrand kon men wel omgaan met een beetje kritiek op Napoleon. Dat lag heel anders in de Bibliothèque Marmottan, daar was enige kritiek echt onmogelijk, daar is Napoleon heilig. La Fondation Napoléon, een machtig instituut in Frankrijk, juicht het enerzijds toe dat moderne kunste-

'Panorama Ludovico Ravage Portrait', banner tijdens Ravage-tentoonstelling in Bibliothèque Paul Marmottan te Boulogne-Billancourt, links Arnold van Geuns: "Lodewijk Napoleon is mijn grote favoriet, hij was een echte voorloper van de Romantiek"

naars iets met Napoleon doen, dat houdt de figuur immers in leven. Anderzijds vond men het moeilijk het werk goed te duiden. De wetenschappelijke mensen van Marmottan, die wisten na gesprekken met ons wel dat het geen flauwe, cynische kritiek is. Ik denk dat in Frankrijk Napoleon nog steeds wel als een held gezien wordt.”

“Ons interesseert vooral de menselijke kant. Als tijdgenoten zoals Stendhal en Heine over hem schrijven, dan hebben zij het ook vooral over die menselijke kant. Dan hebben ze het vooral over die enorme dynamiek die van hem uitging en waarvan ze hoopten dat die de wereld zou bevrijden van het diepgewortelde conservatisme en de politieke onderdrukking van de vorsten die toen over Europa regeerden. Als ik hun teksten lees, denk ik ‘Ja, zo een man moet het dus geweest zijn, en dan bedoel ik niet het kleine driftkikkertje dat het cliché ons vertelt.’”

Fast food

Napoleon mag dan in Frankrijk nog als held gezien worden, dat ligt anders voor de jeugd. “Voor de jongeren betekent hij absoluut niets. Dat komt deels ook door het belabberde geschiedenisonderwijs in Frankrijk, dat blijft vooral in symbolen hangen. We merken dat aan onze studenten. Met hen praten we over Napoleon en dan merk je dat hij voor hen niet van belang is. Dat geldt overigens ook voor andere grote historische figuren. Ik werkte met een van onze studenten samen en stelde voor om historische figuren aan voedsel te koppelen. Wat past bij wie? We koppelden aan Marie Antoinette schuimgebakjes, aan koningin Victoria Indiase curries, zuurkool aan

Affiche voor het 'Royal Holland/ Service de table', 1988. Ravage: "Lodewijk Napoleon was zo kort koning van Nederland. In die korte tijd had hij helemaal geen tijd om een eigen servies te laten maken. Daarom hebben wij dat gedaan"

Sisi." Welk voedsel past bij Napoleon? Beslist antwoordt Van Geuns: "Fast food: kleine koteletjes die razendsnel klaargemaakt konden worden. Voor eten nam Napoleon de tijd niet, hij rende altijd snel van tafel. Maar goed, de studente bleek geen notie van die historische figuren te hebben, evengoed maakt zij nu een hele mooie carrière, dus wat ik belangrijk vind, is geen voorwaarde om succesvol te zijn. Toch geven we onze studenten veel mee: we praten met ze over de films van Visconti of Fassbinder. Ik raad ze altijd aan om veel te zien: loop met 125 kilometer per uur door een museum en zuig zoveel mogelijk beelden op in die spons die in je hoofd zit."

Buitengewoon geniaal

In zijn streven Napoleon te leren kennen, las Arnold van Geuns de memoires van Constant, de kamerheer die veertien jaar met hem meereisde. 'Ik vond dat heel ontroerend. Die man was altijd in zijn buurt, sliep voor zijn bed, kleepte hem aan, scheerde hem, talkte zijn hoofd. Napoleon deed niets zelf op dat gebied. Alles was teer aan hem, hij had een hele tere huid en had een heel slechte gezondheid.' Hoewel Van Geuns zichzelf tijdens het gesprek eenmaal karakteriseert als 'iemand met een oppervlakkige kennis over Napoleon', blijkt uit alles wat hij vertelt dat het tegendeel het geval is. Wat voor man was Napoleon in zijn

Kop, schotel en schaal van het servies Royal Holland

“Bij Napoleon past fast food: kleine koteletjes die razendsnel klaargemaakt konden worden”

Vier schilderijen uit de serie 'Images Napoleoniennes': Allégorie, L'argenterie de l'Empire, Napoléon en Normandie en St. Hélène daydream

visie? "Ik geloof dat Napoleon een buitengewoon geniaal persoon was. Maar om iets te laten lukken zijn altijd meer ingrediënten nodig, en dat is karakter. Ik geloof dat die twee niet compatibel geweest zijn bij hem. Hij kende zijn klusjes goed en wist dat een dergelijk avontuur niet lang kon duren. Neem Alexander de Grote, hoe lang zal dat geduurd hebben? Dat zijn allemaal hele korte opwellingen van een superenergie geweest. Tegen beter weten in wilde hij dingen heel snel realiseren. Ik geloof dat Napoleon heel goed wist waar zijn kracht lag, maar ook waar zijn zwakte lag, en dat was tijd. Hij wist dat hij moest reageren in de heel korte rommelige periode die de Revolutie achterliet. Het zichzelf tot keizer kronen had ook daarmee te maken, hij wilde het consolideren. Hij wilde iets heel interessants achterlaten, maar uiteindelijk liet hij een grote puinhoop achter. Hij had wel een plan voor ogen, maar heeft dat in die korte tijd niet kunnen realiseren."

"Onze denkbeelden over Napoleon illustreren we met ons werk. We hebben in de lange tijd dat we samenwerken – we leerden elkaar al kennen op de Academie in Arnhem – een eigen taal gecreëerd. Het is een werkmethode geworden. Ik

heb een serie schilderijen gemaakt over het dagelijks leven in de tijd van Napoleon. Het is allemaal fantasie, historische juistheid interesseert ons niet." De serie waar Van Geuns op doelt, bestaat uit 32 schilderijen van ongeveer een bij een

meter en heeft als titel 'Images Napoleoniennes'. In een snelle schetsachtige stijl zijn de voorstellingen neergezet, variërend van de Roi du Rome op een hobbelpaard tot 'De weduwe van de kolonel' met haar kinderen aan de rokken, op de achtergrond zien we een standbeeld van de keizer. De zwart-witte schilderijen en tekeningen zijn een typisch Ravage handschrift geworden; zij sculpteren als het ware met zwarte verf zodat er een sterk wit beeld overblijft. De achtergrond is overal zwart gemaakt: alles wat niet belangrijk is is 'weggeschilderd'. Op deze manier wordt alle aandacht op de voorstelling gericht. We zien ook de propaganda voor Napoleon in Normandië verbeeld. Van Geuns: "Ver weg van Parijs had de bevolking geen notie van de snel wisselende regimes."

Shakespeariaans drama

“Ik ben opgegroeid in de jaren vijftig en er was niets in die tijd. Alles wat je wel te zien kreeg, brandde dus veel harder in. Mijn vader las *Time Life* en *Time Magazine*. Toen ik drie jaar was vond de kroning van Elizabeth plaats, en dat vertoon van spektakel en ceremonie is op mijn netvlies gebrand. Hetzelfde jaar stierf Stalin en het zijn die twee beelden, die grote tegenstelling tussen de luxe van die kroning en de somberte en zwaarte van Stalin op zijn sterfbed, waar mijn hele beeldtaal vandaan komt. Ik ben erg geïnteresseerd in alles wat met de dood te maken heeft, met ‘noir’, met depressie, en daartegenover een sterke hang naar ‘glory en glitter’. Dat zijn de twee grote tegenstellingen in ons werk.”

“We interesseren ons ook enorm voor de familie van Napoleon, een familie met veel Shakespeariaans drama in zich: een verarmde adellijke familie, de afwezigheid van de vader, de gepasseerde oudere broer, de wulpse zusters, de losbollige Jérôme, de machtswellustige

Napoleon sur papier gris

Lucien en de melancholieke Louis: het is een groot Shakespeare drama. Zoals de diverse familieleden overal op de troon

“Grote helden
interesseren
me helemaal
niets”

werden gezet... Lodewijk Napoleon is mijn grote favoriet. Niet vanwege het feit dat hij in Nederland koning was, maar ook hier gaat het weer om de persoon. Hij was een echte voorloper van de Romantiek. De manier waarop hij schreef, het ideaal dat hij had voor zijn kleine koninkrijkje. Een heel intelligente man, een heel ongelukkige man ook. Het lijden zat in hem. Het was de man waarbij het allemaal niet lukte. Ik houd van mensen zoals Don Quichotte, bij wie het allemaal niet lukt. Grote helden, als generaal Patton bijvoorbeeld, interesseren me helemaal niets.” ■

ANNA KROON IS KUNSTHISTORICUS EN
FREELANCE PUBLICIST.